

Сашко йшов до мене по високій молодій траві. І сам молодий, мов той бог весни Ярило. Буйний його чуб мав над високим чолом, лискаючи на щедру сонці дзвінку міддю.

— Здоров, брате! — веліло крикнути серце. І подати правцю, і торснути у плече. Обидва ж бо ми — поети у прозі. Він — «Зачарованої Десни». Я — «Зела таємничого». Але куди сантиметру до метра? Його бронзовий чуб буює аж зверху старезної, соломою криїтої хати. А в тій хаті, в тій Довженковій хаті таке багатство: не снилося воно сучасним плиталям-скоробататчанкам. І все це збиралося півстоліття з трепетністю колишніми фундаторами музею — Миколаєм Хильком та Січком, Тамарою Просянник. Півстоліття чекав свого часу дивовижної краси рушник, аби знову і знову нагадати, явити перед очі засторогу нашого народу: «Кохайтесь, чорноброві, та не з москалями!» Бо ті, навіть не троюрідні браття, одне лиш додільно вміють: ярмо та батіг.

Дивуєшся — який талановитий мій народ. Як святешне маєво шиття на образах, на вікнах, на колісцях. На старому настільничку, бо ж на нього клали святий хліб. Які прадавні обереги-символи на кожному гаптуванні. Та совітський час розрубав тяглість золоту нитку. Нині лише знавці пояснюють загадкові знаки. А століття тому їх віддала кожна дівчина в селі. То-то на сучасних вишиванках така вбогість — фабричні вони. Дуже рідко хто власноруч гаптує, не надаючи значення обереговим чинникам шиття.

Подвір'я перед Довженковою хатою аж ряхтять, мов квітники: дівульки, дівоньки, дівчата — літературне ж мистецтво свято «Благослови, Дівце-Десно!». Напередодні, у сусідів (своєї зомбоскрині не маю) спіткнувся об святкування Дня Перемоги у Криму. Всі ділахи, від позвиків і до лобурців, — у військовій, цасів ІІ Світової, формі. Просто вражений: люд став осліплий. Іхні ж дотії і пелюшко готують на гарматне... Спаси нас, Боже, від такої держави! Коли герої у

них — оті недолуді, що в Пітері щученяткам голови відрубували й це в «папутині» викладали. А зараз у них, у Луганську, пам'ятники боранти-запроданці відлівають.

Але я, справжньому Героєві, потис міцну це руку. 31-го року народився сосниківець Микола Адаменко (на

«Ех, Микола, Микола! Написав би: «За комуністичні світлі дні!» — тобі б іще й літпремію виписали».

Сподівався на читання авторських творів нашої юні, адже свято літературне. Але дяка за те, що справжнє подвижництво виявили вчителі української мови. Хоча бі двох Валентин назву —

Зачароване свято у Сосниці

Благослови, Дівце-Десно!

(фото). За один-єдиний вірш, зі студентської лави КДУ, патріот потрапив на каторгу. Загалом, НКВС планувало грандіозну виставу з арештом сотень українців — від професури до простих колгоспників. Але тут зганджурився, у Кремлі, кривавий поводитир, і заплічних справ майстри розгубилися («Кабачо чово не вишло») й відгратися лише на трьох студентах. Отой льодуючий кров вірш і прочитав на святі свичовий лід в'язень. «Чуєш, дівчонко вродлива? Стогні, стогні навкружю. Стогнуй лужи, стогнуй ниви. Стогнуй сиві беріги! І коли ти розум маєш! І коли ти совість маєш! То готуйся до борні! За майбутні світлі дні!»

Шоста і Мовчан з Чорношійської та Велікустівської шкіл. Майстерно подали учні твори Довженка. Такі вчительки, як вони, прищеплювали рідне слово. А це в радянські часи було не-без-печено! Бо, виявляється, «Родная речь» тобі рідніш рідної мови. Бо вчителькам російської платили вдвічі більше. Твоя рідна стала другою. Заговорили нею не у столиці, а в райцентрі — й ти станеш другосортним. Проте це саме вони виховали юнь так, що вона, без вагань, стала на захист рідної Вітчизни від московського агресора. Одразу ж визначилися Українці чільне місце серед держав світу.

В оті благословенні дні Сашковому дитинства ввели нас актори Чернігівського молодіжного театру під орудою режисера Олексія Биша. Тут і Довженко мати повна пісенної туги. Тут і колоритна бабуся з її антимолитвами. Тут і малий Сашко — бешкетний янгол водночас.

Саме оті колоритні обличчя-дереворити відомого майстра-різьбярка Анатолія Семенцова прикрашають велику залу Довженкового музею.

Й оті сторичної давнини пісні етноколективу «Криниця» із Сосницького будинку культури, і отой суголосний спів юного колективу місцевої музичної школи творили особливу ауру — сяєво Довженкового свята.

Проте хоч не хоч, а відчувався ледь-ледь присмак учорашнього дня. Адже «Зачарована Десна» — лише оперта високої філігранності і прози світового рівня. Його, Довженкова, «Україна в огні», його «Щоденники» повинні звучати на Батьківщині на повен голос. І не вишмарувати, а щойно повністю (чи повністю?) видані. Під яким страшним тиском жив геній світу у білокам'яному карцері, коли навіть власна дружина (Ю. І. Солнцева) була агентом НКВС, доносячи на митця-українця. І ота його загадка смерть (двічі унікав її), коли Довженко намірився відзняти страшну трагедію свого народу — затоплення тисячі міст і сіл, при створенні гнилих Дніпровських морів, що перетворили Славути і наші душі на болото.

Але літературно-мистецьке свято народилося, — сказав голова районної ради В. Г. Жуковецький, — і я ключу кожного митця підставити йому дитячі руки, щоби воно міцніло й було не лише районним чи обласним, а всеукраїнським.

Безсумнівно, таланти на Придесенні є. Конкурсне журі під керівництвом режисера Олексія Биша — назвало переможців та вручило дипломи Ганні Савченко, Олені Савчук, Дарині Горпиненко, Валерію Аксьоненку, Максимові Кутелову.

— Культура — одяг нашої, — наголосила в заключному слові директор літературно-меморіального музею О. Довженка Л. М. Наконечна, — і тисячоліттями український народ лепляв її. Від нас залежить, аби й наступне покоління було вбране ошатно, до серця, до ладу, на здивування всьому світові. Бо лише в такому багатстві нас приймуть у світову сім'ю як рівних.

Іван ПРОСЯНИК, письменник, власкор «ДП»

Вітаємо!

КНИГА РОКУ-2015

У Чернігівській центральній бібліотеці ім. М. Коцюбинського відбулася традиційна офіційна церемонія нагородження лауреатів «Кращої книги року-2015».

Цей літературний конкурс організований у 1999 році з метою підтримки українських письменників, науковців, краєзнавців і видавців та популяризації їхньої творчості серед громадськості міста.

Журі, до складу якого ввійшли письменники, науковці, журналісти, бібліотечні працівники та громадські діячі, таємним голосуванням визначило лауреатів конкурсу «Краща книга року-2015». Ними стали 18 книг 24 авторів. Усього на конкурс було подано 22 книги 31 автора.

ПРЕМІЯ МІСЬКОГО ГОЛОВИ — «Чернігівська Шевченкіана» (редакційна колегія — Дмитро Іванов, Олена Конечна, Володимир Сапон, Вікторія Солонківа, Михась Ткач).

НАУКОВА ЛІТЕРАТУРА

II місце — Олександр Любич, Володимир Співак **«Коротка історія малоросійського козацтва: соціально-економічний, правовий та світоглядний аспекти».**

III місце — Олександр Ляшев **«Нарис церковної історії села Роїща».**

НАУКОВО-ПОПУЛЯРНА ЛІТЕРАТУРА

I місце — «Катерининська церква в Чернігові» (керівник проекту Юрій Соболь).

II місце — «Літопис долі і днів минулих» (упорядники Ганна Адрюг-Дараган, Андрій Курданов).

ДОВІДКОВА ЛІТЕРАТУРА

I місце — «Звід пам'яток історії культури України. Чернігівська область, Чернігівський район» (упорядники Ельвіра Ілляшен-

ко, Олександр Коваленко, Анатолій Подкур, Олена Потепенко).

II місце — Валентина Михайленко **«Коропщина в іменах».**

III місце — «Борись в ім'я честі» (Чернігівська центральна районна бібліотека (директор Федос Носенко).

ПУБЛІЦИСТИКА

I місце — Олексій Брик **«На крилах Пегаса».**

ПРОЗА

I місце — Михась Ткач **«Хочеться грози».**

II місце — Валентина Грищенко **«Крізь дим та кіптяву».**

III місце — Михайло Сушко **«Де тебе носило...»**

ПОЕЗІЯ

I місце — Лариса Ткач **«Кришталева роса».**

II місце — Іван Баран **«Мить — як вічність».**

III місце — Володимир Потебня **«Все, чим живу...»**

IV місце — Володимир Пилипець **«В краю бузків і чебрецю».**

ЛІТЕРАТУРА ДЛЯ ДІТЕЙ

II місце — Тетяна Пакалок **«Янгол з Небесної сотні».**

III місце — Людмила Шутько **«Гуртожиток у лісі».**

ВИДАВЕЦЬ РОКУ —

видавництва «Десна-Поліграф».

Фото Віктора КОШМАЛА

Повчальні історії

Коли день минає, будь-яка поміркована людина подумки аналізує його підсумки, враження від того, що зробила, почула, побачила.

Мені ж іще стало на думку оприлюднити деякі моменти нашого життя-буття, яких накопичилося упродовж півріччя... Такий собі звіт.

«За моє жито та мене бито»

Громадський транспорт — не лише засіб пересування, але й «засіб масової інформації». На моє глибоке переконання.

Свіжий приклад. Одна з пасажирок тролейбуса, розраховувалася із кондуктором, повідомляє новину своїй попутниці:

— Зовсім недавно було. Поспішала. А народую на зупинці повно-повнісенько. Ледь втислася в автобус. Кондуктор біля передніх дверей голосно вимагає, щоб «камчатка» розрахувалася. Передаю 20 гривень. Чекаю здачі.

А через зупинку кондуктор до мене проштовхується, просить заплатити за проїзд. Пояснюю, як було. А та навіть слухати не хоче. Тон підвищує. Я ж намагаюся довести, що не «заець». Принизливо виправдовуюся. Настільки розгубилася.

Дякувати Богові, жіночка за мене заступилася. Бачила, як я передавала двадцятку.

Вже потім змикнула, що молодик, якому передала купюру, разом із нею майнув із автобуса на передній зупинці.

Звідтоді тримаю при собі «дріб'язок». Більше п'ятірки не передаю.

...А осад залишився. Ненадого

Наступний епізод — розповідь моєї знайомої Людмили:

— Коли продавець ввічливий — покупку робити вдвічі приємніше. Кажу про подорожню пару в одному з магазинчиків, що поблизу Центрального ринку. Ми з подругами нахвалитися не могли. Особливо приязним був чоловік — крім того, що привітний, порадиць, що смачніші і дешевше, ще й балакує, із гумором... Жодного разу не обдурав, аби що-небудь «зіпхнути». А іноді так щось розрекламує, що й не треба, а купиш. І не пошкодуєш.

Доки не підкинув ввічливий продавець ложку дьогтю в оту бочку з медом.

Стою якось у «хвості» черги. Очам і вухам не вірю. Невже це той самий господар прилавка?!

— Не треба мені ваші кульки. Це останній раз звяжу. У нас свої є, — відчитьте жіночку, що купує сухохрусти. — Нам санстанція заборонила.

До речі, жіночка подала новенькі, ще «склеєні», поліетиленові кульки.

Ніяковіючі, пояснює, що начальник дав свої і замовив покупку. Дісталася й тому на горіжкі.

...Коли підійшла моя черга, побачила на вагах прихоплений скотчем куляк із цінником.

— Так ваші ж кульки маленькі. І по 10 копійок, — не втримуєся зауважити.

— А нам контролерів чим віддячувати? — чи то жарт, чи гірка відвертість.

— ???

Черга починає мене заспокоювати «по-нашньому»: «Якщо санстанція зобов'язала, то що продаць відіють?»

На такі аргументи бракує слів.

І все ж продавцеві, між іншим, нагадую, що ми — постійні покупці. Цінуємо сервіс і не ходимо до конкурентів. Принаймні поки що.

— Коли у тебе температура за 39, то спробуй не нервувати, — виправдовується чоловік.

— Так ви ще й хворий? За продуктивим прилавком?!

Продавець намагався віджартуватися.

Та, зрештою, вийшло як у тому анекдоті: ложечки знайшлися, а осад залишився.

P.S. Нещодавно на вулиці зустрівся з Людмилкою. Йшла з пакетом продуктів.

— Чи, бува, не з того магазину? — роблю натяк на колишній інцидент, що з нею стався.

— Ні. Але постійно його відвіую. Продавцем не нахвалюся.

Секрет «омолодження»...

А ось випадок, про який дізнався від сусідки Валентини:

— Чоловіки до зворушливих привітань на 8 Березня нам, колегам, додали гарну коробку шоколадних цукерок. А оскільки на святковому столі вже були солодоці, то вирішили: хай зачекають до наступного колективного чаювання.

Були б цукерки, а привід швидко знайшовся. Хіба не доречно відпочити за чашкою чаю в перший післясвятковий робочий день?

Цікавимось терміном придатності цукерок. Виготовлені 10.08.2015 року. Кінцевий термін реалізації — 10 березня 2016 року.

— Які ми молодці, що вчасно зібралися. Сьогодні ж останній день зберігання, — радіємо, наче діти.

Урочисто розкриваємо коробку!... Мовчазна пауза. Нашому розчаруванню не було меж. Настільки жалюгідний вигляд мали цукерки.

Та все ж наважилися скуштувати. Надто споклииво була споживча рецензія шоколадного асорті «АВК» — чотириох видів цукерок: «з шоколадною начинкою з коньяком — гармонія смаку чорного шоколаду і терпкого аромату коньяку у вишуканій шоколадній «шкатулці»; з ванільно-вершковою начинкою — аромат ванілі і збитих вершків в ексклюзивному «подарунку з бантиком»... І т. д. і т. п.

Істи те, що в молочному шоколаді «Люкс», було просто неможливо.

Але це ще не все. Пережили справжній шок, коли під стікером знайшли іншу наклеюку, де значило-

ся, що насправді цукерки виготовлені 26.12.2013 року і придатні до вживання до 20.07.2014-го. Виявляється, ця партія асорті була випущена до позаминулого Новоріччя! «Наші», вже зіпсовані, цукерки пролежали на прилавку більше півтора року!

Ні, щоб свого часу їх уцінити, так торгаші (інакше їх не назвеш) іще й руки на непотребі загоріли! Та й настрої зіпсували! Добре тільки, що не у свято.

Ми цілу фотосесію з тєю злощасною коробкою провели. Можу вам на комп'ютер «перекинути»...

І наостанок - дві історії від мене самого.

Нижче плінтуса

Овочевий відділ. Самообслуговування. Зважую апельсини й банани. На кульки, як і годиться, наклеюю по стікеру. Беру ще й крупі. Магазинного фасування.

Але на касі виникає конфуз. Касирка, з неординарним виразом на обличчі, переважає куплений мною екзотичний товар.

— Навіщо? — спантелечений, запитую. — Тим паце, талбо на контрольних вагах мені не видно.

Ігнорує.

— А чому крупі не переважаєте? Може, ваші працівники помилитися, а то і зшахраювали? Перевірте!

— На це касирка не реагує і вибиває мені чек. Кладу гроші.

— Щось у вас двоохотка не така, — пильно її розглядає.

Мене аж у жар кинуло: — Як не така?!

Касирка, зиркнувши на мене підозріло, передає купюру на іншу касу, де перевірочний апарат.

А там не зрозуміли і просто обміняли купюру. «Моя» касирка щось намагався було заперечити, але зрештою взяла ті гроші й відрахувала мені здачу.

Почувався приниженим. Нижче плінтуса опустила.

96? Ні, 104, роззяво...

Дружина загадала купити філе. На домашню ковбасу. Синови на гостиньці.

Заходжу до магазину. Але м'ясо нетоварного вигляду.

...Прискорюю ходу до фірмової м'ясної крамнички. От-от має зачинитися. Встигаю. Хоча з прилавків усе вже прибрано.

— Мені півтора кілограма курячого філе. Дуже потрібно. Обслужіть, будь ласка, — благально звертаюся до молоді дівчини-продавця.

— Уже який день без змінниць, — втомлено зітхає у відповідь продавчиня. — Ну та добре, — змилюстивилася й відчинила двері холодильника...

— Трішки більше. Вас влаштує? — чемно поцікавилася, подивившись на ваги.

— Не заперечую, — радо простягаю гроші.

— 96, — каже продавцеві. І подає відічені купюри. Дивлюся — і справді така сума.

Тільки вдома до мене дішло, що ці 96 — вартість покупки, а не здача. Мала би віддати 104 гривні.

Дружина трішки пожурила. І сказала, що для спритників-продавців — це вже давно випробуваний трюк. Отож на іржавий гачок спіймався.

Олександр ФАЛЬЧЕВСЬКИЙ

Місце зустрічі — країна дитинства

3 нагоди свята

Дитинство — це пора, коли все здається особливим та казковим, коли в душі тепло і сонячно, коли домівка пахне спілними ягодами, молоком, смачними стравами мамі й бабусі... Може, тому Міжнародний день захисту дітей припадає саме на початок літа, коли все наповнюється теплом і сонцем...

3 нагоди Міжнародного дня захисту дітей у Прилуцькій районній бібліотеці відбувся цикл розважально-пізнавальних заходів для найменших читачів. Зокрема, бібліотекарі провели різноманітні конкурси й вікторини, які розповідали про права дитини та

її обов'язки у школі, в сім'ї і в соціумі взагалі.

На заході «Веселкове дитинство» учні 4-го класу гімназії № 1 розповіли про свої плани на літо, адже День

захисту дітей — це початок канікул та розваг для дитини, а отже, він асоціюється зі святом. Ведуча Ірина Макуха розповіла, що цей день відзначається у багатьох країнах світу, а в Україні офіційно — з 1998 року. Саме ООН підтримала ідею про свято в 1950 році та проголосила це одним із напрямків своєї роботи. Пізніше, в 1959-му, було прийнято Декларацію про дитини, яка проголо-

шувала рівні права дітей у сфері виховання, освіти, соціального забезпечення, фізичного і духовного розвитку незалежно від кольору шкіри, націо-

нальної належності, громадського походження, майнового стану тощо. Дитина — найменший член соціуму, а отже, не завжди може захистити себе, а тому важливо, щоб держава на законодавчому рівні про це піклувалася.

На заході «Місце зустрічі — країна дитинства» дітями зможли відпочити від шкільних занять і переглянути різноманітні пізнавальні мультфільми про героїв, чії права порушувалися, таким чином дізнавшись, як не можна поводитися з дітьми й на що вони мають право. А на завершення відеомандрівки діти взяли участь у всевітньому флешмобі з малювання на асфальті «Я малюю радість». Різноманітні казкові герої ожили на асфальті під бібліотекою, нас запрошуючи в гості нових читачів...

Надія СТЕЦЕНКО

Мастер-клас

МАЛЮВАЛИ МРІЇ ЗАХИСНИКАМ УКРАЇНИ

Напередодні Міжнародного дня захисту дітей відбувся майстер-клас для учнів «Намалюй мрію захиснику». Захід проходив у приміщенні громадської приймальні народного депутата Сергія Березенка.

Варто зазначити, що за останні роки ситуація із захистом прав дітей в Україні значно погіршилася. Це безпосередньо пов'язано зі збройною агресією проти України на Сході та у Криму. За оцінками ВООЗ, під час конфлікту на Сході країни загинуло 68 дітей, а ще 176 були поранені. З міркувань безпеки для багатьох дітей та їхніх сімей з'явилася необхідність залишити рідні будинки й міста. Христос Стилі